

EXPO | Koerd **Hiwa K**: altijd een beetje politiek

Een kleine daad van poëtisch verzet

Nadat hij hoge ogen heeft gegooid op de jongste Documenta in Athene en Kassel, doet de Koerdische kunstenaar Hiwa K nu het Smak aan. In zijn werk gaan schoonheid en politiek een ongeziene alliantie aan.

SAM STEVERLINCK

Een protestmars tegen de overheid in Sulaymaniyah (Koerdistan). Een man speelt gitaar, een tweede mondharmonica. Het deuntje dat weerklinkt, komt uit de western *Once upon a time in the West* en verwijst naar de felbegeerde vrijheid. Terwijl het duo het liedje speelt, groeit hun aanhang. Ingetogen maar resoluut banen ze zich een weg.

Tot de manifestanten worden aangevalen met traangas. Getroffen betogers krijgen een handdoek en citroen. De groep trekt zich terug, gewonden worden afgevoerd, maar het duo blijft verder musiceren. De beklievende video heet *This lemon tastes of apple*, een poëtische naam die verwijst naar de appelgeur van het gas waarmee Saddam Hoessein in 1988 de Koerden

aanviel.

Motorspiegels

De maker van de video is Hiwa K, zijn artistieke alter ego heet simpelweg K. Hij werd naar eigen zeggen in 1975 in Iraaks-Koerdistan geboren en verliet tijdens de Tweede Golfoorlog in de jaren 90 zijn geboorteland. Meer dan vijf maanden trok hij te voet door Turkije, Griekenland en Italië om uiteindelijk in Duitsland terecht te komen. En vandaar de kunstwereld te veroveren. Met tentoonstellingen op prestigieuze plekken zoals de Serpentine Gallery in Londen (2010), de Biënnale van Venetië (2015) en Documenta 14 in Kassel en Athene (2017) oogt zijn cv indrukwekkend. Vooral op die laatste tentoonstelling liet hij zich opmerken.

In Athene toonde hij onder meer de video *Pre-Image (Blind as the mother tongue)*, waarvan een aangepaste versie te zien is in het Smak. In die video trekt de kunstenaar te voet van Irak naar Europa met op zijn neus een lange stok met daaraan motorspiegels. Een preciaire evenwichtsoefening waarin zijn omgeving fragmentair wordt gereflecteerd. In Kassel maakte hij een installatie met twintig op elkaar gestapelde rioolbuizen. Die waren ingericht met allerlei persoonlijke spullen en bleken de slaappleaats van migranten te zijn.

Verwijst hij met beide werken naar zijn eigen exodus? 'Het hoofdpersonage in mijn werk heet K,' zegt Hiwa K. 'Maar het

'Pin-Down', een filosofisch gesprek over sociale ongelijkheid, migratie en terrorisme. © Dirk Pauwels

Hiwa K: 'Ik ben geen activist.' © Dirk Pauwels

'Mijn kunst gaat niet per se over mijzelf. De thema's die ik aankaart, gaan veel mensen aan'

gaat niet per se om mijzelf. Het zou kunnen, maar het zou ook om veel andere mensen kunnen gaan. De thema's die ik aankaart, gaan veel mensen aan.'

Is het voor de kunstenaar ook een manier om de anekdotiek over dé vluchteling te overstijgen? 'Het gaat voor mij veel verder dan het clichébeeld van de migrant. Ik zie het als een mogelijkheid om andere onderwerpen, zoals de oorzaak van de migratiecrisis, aan te kaarten. Migrant komen naar het Westen omdat jullie hebben gestemd voor politieke partijen die onze landen zijn binnengevallen. Wij zouden liever terugkeren naar onze familie.'

Geen pluchen salon

Hiwa K mag dan politiek werk maken, hij beschouwt zich niet als een activist. 'Ik bevind me in een tussenfase. Zowel mijn kunst als die van anderen voelt wat hulpeloos aan. Het lijkt wel of we gewoon de gevel decoreren met de taal van verzet.'

Of kunst nu de wereld kan redden of niet, Hiwa K pleegt met zijn werk een kleine daad van verzet en een moment van schoonheid. In de video *Moon calendar* danst hij de flamenco op het ritme van zijn hartslag in een gevangeniscomplex waar mensen werden gefolterd onder het regime van Saddam Hoessein. Voor *The bell project* laat hij brokstukken van wapens samensmelten tot één grote klok, versierd met motieven van door IS vernietigd erfgoed. En in *Pin-Down* heeft hij het met de filosoof Bakir Ali over de Koerdische kwestie, sociale ongelijkheid, immigratie en terrorisme. Niet in een pluchen salon, maar met elkaar worstelend in een boksring.

Hiwa K, Moon Calendar.

Tot 13 mei in het Smak, Gent.

★★★★☆

In 'The bell project' worden stukken wapen samengesmolten tot een grote klok. © Dirk Pauwels